

P r i n o s i

UDK: 242

U GODINI DUHA SVETOGA
S mislima Andréa Frossarda

Dinko Vlašić, Kotor

Nadahnutu molitva Duhu Svetomu što nam je Sveti Otac Ivan Pavao II. u pripremi dvijetisućite jubilarne godine sročio, čini nam se također poticajem i pozivom:

Bibličarima da na svoj način skrenu svoju pažnju na Duha koji je kod stvaranja "lebdio nad vodama" (*Et Spiritus Dei ferebatur super aquas*, Post 1,2) koliko kod stvaranja čitave Biblije, toliko i na uznemirenim vodama današnjega svijeta;

Teolozima, da još jednom prelistaju brojne stranice "De Spiritu Sancto" "koji se s Ocem i Sinom skupa časti"...;

Patrolozima da pažljivije posvijeste koliko su sveti Oci i bogoslovi napisali o Tajni Treće osobe Svetog Trojstva kojom se uz Oca i Sina kršćanin križa, i koga s Ocem i Sinom ne prestaje slaviti u svim svojim molitvama;

Duhovnim piscima da se u svom stvaranju ne prestaju, kako napisao Moris Zundel, nadahnjivati na "božanskoj vatri Oca i Sina i Svetoga Duha";

Izdavačima, napokon, religiozne štampe i časopisa da se Papinoj molitvi Svetom Duhu "koji je - kako se tamo iznosi - crkveno pamćenje, njezino proroštvo", jednostavno pridruže, te i oni molitvom i pismom pridonese "obnovi zemlje" i toliko žuđenoj "težnji punoga jedinstva", "razabirući znakove vremena što ih (Duh) postavlja na puteve povijesti" (Papina molitva Duhu Svetomu).

Kao što u Posljednici Duhovske mise svečano vapijemo "Djelitelju dara svih" našeg "srca svjetlosti"...

Sveopću kršćansku povijest i kulturu, od bogoslovlja do liturgije, od književnosti, slikarstva i glazbe do poezije prožima Tajna koju u tako plodnoj sveopćoj umjetnosti ono Dante u viziji slika:

“Nella profonda e chiara susistenza
Dall’alto Lume parvemi tre giri
Di tre colori e d’una contenza
E l’un dall’altro, come Iri da Iri
Parea riflesso: e’l terzo parea fuoco
Che quinci e quindi egualmente si spiri.
(Par. XXXIII, 115-120)

U biti Višnjeg Svijetla se ukaza
Pojav tri kruga boje raznolike
Kojim se opseg jedan ukazao
Prvi otsjevo drugoga oblike,
Ko duga dugu, a *vatru* je *treći*
Primo, ko prvog i drugog oblike.
(Kombol - Delorko)

Ovom zgodom i ovdje donosimo osobnu ispovijest vjerovanja sa stranica posvećenih Duhu Svetomu iz najnovije knjige Andréa Frossarda *L’art de croire* (Umijeće vjerovanja).¹

Poznati pisac, član Francuske akademije, obraćenik na kršćansku vjeru, ostao je do kraja života (umro 1994.), kako ističu njegovi životopisci, “originalni prorok koji je u ovom stoljeću dao vjeri poseban pečat”.

Ovo *Umijeće vjerovanja*, kako se dalje ističe, bez sumnje je vrhunac istraživanja koje je pokretalo čitavo njegovo djelovanje i pisanje od samoga jedinstvenog susreta u ulmskoj pariškoj kapeli, kada se čudesno od uvjerenog ateista obratio na kršćansku vjeru.

Napisao je više od trideset knjiga prožetih dubokom vjerom, među kojima i dvije knjige o papi Ivanu Pavlu II., s kojim je bio u bliskom prijateljstvu. Zanimljivo, da je Papa, kad je nedavno bio u Parizu na onako značajnom i uspješnom Međunarodnom danu mladosti, izrazio žaljenje što zbog obaveza i protokola nije mogao posjetiti “grob svog prijatelja u Lyonu”.

U nas je prevedena njegova knjiga *Bog postoji, ja sam ga susreo*, i prošle godine mali blistavi njegov ogled *Isus* što je u izdanju Gospe

---

¹ A. Frossard, *L’Art de croire*, Grasset-Brepols, Paris 1997.

od Škrpjela u povodu godine Isusa Krista ugledao svjetlo upravo na Cetinju.

Pred svoju smrt Frossard je želio izdati ovu knjigu kao duhovni testament svojega obraćenja.

Nakanu je povjerio svojoj mlađoj kćeri Marie-Noël, koja se povezala s očevim prijateljem Yannom Pichonom koji je već bio izdao divotno Frossardovo djelo *Evandjelje po Raveni*. Pichon je tada sklopio s akademikom prijateljstvo koje nije ni smrt prekinula. On je s Marie-Noël harmonizirao knjigu ilustracijama velikih umjetnika, koje je pisac nadasve cijenio, od Charteskih i Pariških vitraja, do fra Anđelikovih fresaka i slika, te Ravenskih mozaika koje je svake godine posjećivao sa svojom ženom i djecom.

Djelo je pisano u zanosu obraćenja, u nekom pjesničkom obliku, sa stihovima bez ritma i rime, poput Claudelova pisanja.

Katkad produženi i složeni, ali uvijek ponderozni izražaji koji su to snažniji jer su izrasli iz uzburkanog vremena našeg nemirnog dvadesetog stoljeća, isto tako prožeti žarkom vjerom koju je Claudel izražavao u svojim stihovima:

“Pjevam veliku pjesmu čovjeka izbavljena prolaznosti,
Primam cijeli jedan *Credo* stvari vidljivih i nevidljivih,
Kamo god glavu okrenem,
Otvara mi se neizmijerna oktava stvaranja” (*Ode*)

Svakom članku vjerovanja posvećena je neka stranica gdje se skladno isprepleću vjera, znanje, bolno iskustvo i poezija.

Ovdje, kako spomenusmo, iznosimo duhovske članke vjerovanja, u godini Duha Svetoga, kako slijedi:

... VJERUJEM U DUHA SVETOGA²

Iz same naše nesavršenosti u nama izbija ta čista sklonost prema božanstvu,

Duh čija je uloga da niječe sve što nije Bog

i da sa strogom točnošću vrši tu svoju zadaću.

Duh šapće razumu: “I potom, zašto ne?” i srcu...

Duh poziva inteligenciju da se uskladi s ljubavlju nadilazeći sebe, uzdižući se naviše, ostvarujući svoj poziv, usavršavajući svoju zadaću,

² A. Frossard, *L'Art de croire*, u poglavlju: Je crois au Saint-Esprit, str. 107-110.

jer je trijumf inteligencije da se povlači kako bi pustila stvarima da joj govore o Bogu.

Za duh započinje pravi mir samo u približavanju Svetoj Trojici.

I ako mu se priječi da dođe do svog smirenja, okreće se protiv čovjeka, i njegova beskrajna moć nijekanja pustoši zemlju.

Duh pozna Boga i samo Ga pozna nekom vrsti prirodnog dosluha s nestvorenim.

I kad to niječe, nije nevjeran svojoj misiji, naprotiv,

jer još uvijek potvrđuje Boga kad niječe ideju stvorenu o Njemu.

Nikakva ga granica ne zaustavlja, i njegov let u jedan tren iscrpljuje materijalni svemir,

nijedan ga idol ne zadržava, jer ima u njemu nešto nezabludivo, što ga čuva od nedoličnog klanjanja, i nešto nezasično, što ga nuka da se smjesti u apsolutno.

Slobodan je, tom jedinstvenom slobodom koja se oslobađa svih stvari, što se opire svemu i samo ljubavi predaje,

sve su druge slobode olovne slobode, koje nas zarobljuju i vuku prema dolje.

Ne zanima se o sebi, znajući da s te strane ima budućnost gdje nalazi svagdje prednost da se preda brizi božanske ljubavi,

i da se sjeti svjedočenja na koje je pozvan da dade Ocu i Sinu

po slici i prilici Svetog Duha, savršene slobode, ljubav od ljubavi, koja je Gospodin...

...I KOJI DAJE ŽIVOT³

Mi smo stvorenja sna, i sve su poteškoće za nas u tome da se dosegne stvarnost,

nešto konačno što traje i što se može nazvati činjenicom!

Sreća koja ne bi bila san kad je ruka dodiruje ni prašina kad ju se dotiče!

Sanjali smo o bogovima koji ne poznajući ni patnju ni smrt nisu ništa znali o duši

i koji su se iscrpljivali u oklijevajućim utjelovljenjima s ptičijim glavama, volovljim rogovima ili samrtničkim maskama,

i ne uspijevajući nigda, bez ljubavi, da stvore ono nemoguće remek-djelo: jednog čovjeka!

---

³ Isti, u poglavlju: *Et qui donne la vie*, str. 111-113

Neki su idoli živjeli u vodi, drugi u šumama, određeni da dadu malo metafizičke sigurnosti ovim promjenljivim i trošnim dekorima.

Dok su međutim najpožudniji svemoćnici proždirali djecu da bi se uključili u tu ljudsku prirodu koja im je pobjedonosno izmicala neznačajnošću i prolaznošću!

I u našoj samodopadnosti povijesnih skorojevića, što im imamo u tome prigovoriti,

mi koji ideologijom stalno prekrivamo našu praksu ljudske žrtve (koju više ne častimo stanovitim ceremonijalom),

i koju smo nedavno hranili malom djecom u plinskoj peći?

Sanjali smo o apsolutnim izmjenama, tvrdokorni u zatvaranju svake svoje pukotine namijenjene pravom izlasku,

i od izbrojenih sadnica priređivali pače i zatvorske svečanosti.

Sanjali smo agresivne sustave koji su najjavljivali da će podložiti svemir, prošlost, budućnost, moguće i nemoguće

i koji su uvijek samo zatvarali inteligenciju u laboratorij opsjena gdje je samo gledala sebe,

beskonačno umnožavana, misao koja sebe misli, koja misli da misli, uništavajući se od odsjeva u odsjev i već neko vrijeme dotle došla da se hrani otpacima riječi!

Što misle naše misli pred potresnom stvarnošću Duha koji oživljuje

Ili pred golemim humorom prirode

koji odgovara našim uzvišenim pozivima stavljajući nam muhu na nos ili paleći neku žabu - kao smolastu petardu - među našim nogama.⁴

... KOJI PROIZLAZI OD OCA I SINA⁵

Muzika stvara prostor: što je veći prostor, ljepša je muzika
prva se nota uzdiže, probija nebo, sudara se sa zavojem svemira
i vraća se da intonira drugu notu

i te dvije povezane note izvode treću koja se ne čuje, koja svjedoči o skladu i koja dira dušu.

Tako Duh.

Neka boja na platnu izaziva drugu boju, i iz njihova dijaloga rađa se treća boja, koja se ne vidi, koja nas privlači na pozlaćenu visinu

⁴ Frossardova ironija i humor na ovo naše vrijeme, o.p.

⁵ Isti, u poglavlju: *Il Procède du Père et du Fils*, str. 114.

harmonije, što mi nazivamo ljepotom. Tako Duh koji se ne čuje, i koji poučava, koga se ne vidi i koji očarava.

On je ukrštavanje križa,

crno i bijelo krilo Blaženstva, Tješitelj koji daje Sina Ocu i Oca Sinu

i koji svjedoči da se sve stvari na nebu i na zemlji rješavaju u ljubavi!

... KLANJAMO MU SE I SLAVIMO GA⁶

Duše Sveti koji si Gospodin i koji daješ život,

daj nam danas našu svagdašnju skromnost,

naš jedini način duhovnog života, naš slabi odgovor

nedokučivoj bijedi gdje se Bog po ljubavi nastanjuje!

Ti koga uspoređuju s vjetrom, pomози nam da u sebi stvorimo prazninu - to ne mora biti neostvarivo! -

da ono što nikakvo intelektualno bogatstvo ne može steći, postignemo svojom nedostojnošću!

One koji vjeruju, bez prestanka podsjećaj da je vjera o kojoj svjedoče od Boga, jer je On koji im je dao vjeru; njihova vjera pripada njemu.

Onima koji ne vjeruju, i koji se protive želji za vjerovanjem osnaži dobru volju da slome granice koje njihov razum nameće ljubavi i koji je nevidljiva zapreka koju moraju svladati.

Pomози nam da prevladamo ovu bojažljivost koju smatramo dobrim ukusom koji nas prijeći da se uskladimo s Bogom

i da se nadamo nemogućem! Ali ako Bog opstoji, a on opstoji! kako ne bi izgledao nemoguć nama kolebljivcima i škrtcima kakvi smo mi,

i koji imamo toliko muke da shvaćamo onu prisposobu o nevjernome upravitelju gdje nas Bog poziva da unovčimo tuđe bogatstvo!

Onome koji bi htio vjerovati, pomози da se otrese samoga sebe, i tog lažnokulturnog namještaja, koji je daleko od toga da bi nam dao okus ljepote, oduzima nam ga, praveći od nas degustatore senzacija sličnima onim laskavcima, frajerima, koji ispljunu iz usta vino, pošto su ga okušali!

---

⁶ Isti, u poglavlju: *Nous l'adornons et le glorifions*, str. 115-117.

Ti koji si uvjerio svijet kako je Krist objavio "s obzirom na grijeh, na pravdu i na sud"

jer nema danas naroda koji ne bi znao gdje je dobro ili gdje je zlo, ni tlačitelja koji se prijetvorno ne bi pozivao na prava koja imamo od Tebe da bi ih vršio ovisno samo o sebi,

ne dopusti čovjeku da skrene k toj mržnji prema sebi, koja se u potpunosti dovršava u djelima oholosti!

I mi koji živimo u vremenu koga više nema, koje ostaje za nama s iščezlom svojom katedralom, izjedenenim svojim jedinstvom, mrtvim svojim mislima,

i u neodređenom i bezobličnom vremenu koje je pred nama, koje sliči nekom plinovitom počimanju i za koje nitko ne zna što će biti, ako dođe,

i jer ne osjećamo ništa čvrsto pod našim nogama u tom povijesnom trenutku gdje nam je oduzet svaki oslonac,

pomozi nam da idemo po vodama!

... KOJI JE GOVORIO PO PROROCIMA⁷

Za nas koji te ljubimo, Bože moj, i koji smo pažljivi na taj neprimjetljivi titraj po kojemu se objavljuje tvoja neminovnost,

Tvoj duh kao golubica Nojeve lađe vraća se da sleti na riječi tvoga Pisma s grančicom svjetla naše nevidljive domovine.

Tvoje je Pismo još gorući grm koji pucketa za Mojsija, gdje rastreseni prolaznik vidi samo složenost znakova, crne vlati neke tipografske gomile kamo vatra nije dospjela.

Tvoje Te riječi sadržavaju kao prvo tumačenje Tvoje Euharistije.

Kako te ne bi čitali s onom bojazni koja nema straha,

nego nemirnu ljubav da ti ne bi nanijeli još jednu uvredu?

Volimo slike Tvoje Knjige, jer je slika simboličan sažetak, i jer nema drugog jezika da se shvate te duhovne stvarnosti

koje su tisuće puta zgusnutije i stvarnije od naših materijalnih okruženja.

Ali otkad smo mi napustili Tvoje Pismo pronevjerenjima kritika tvrdoglavi da prevrću stavak po stavak knjige koja im na svakoj stranici govori da nije napisana za njih,

neko tanko slinasto platno puno muha i asteriska.

A da ne govorimo o vraćanjima koja uistinu čitatelja vraćaju u tame,

⁷ Isti, u poglavlju: *Il a parle par prophètes*, str. 118-119.

zasukani da izmijene kruh u građevinski kamen ili da prerade alegorijsku vodu s vinom sa gozbe u Kani Galilejskoj, da skinu boju tvojih duga ili da potope Nojevu lađu, ukratko, otkad smo izdali Pismo, riječi nas sa svoje strane izdaju.

Konačno, jer nijesu potpuno izgubile svoj smisao, stavljene su, pobunjenog nekog dana, u slogane na našim zidovima, u postere na pročeljima kuća, njihov je sadržaj došao na gradske trotoare i u podzemne metroe.

I tada, kada smo, evo, svedeni da se obavješćujemo znakovima, znacima i treptajima, vidimo dobro da naše riječi, naše jadne najobičnije riječi, imaju još potrebu od tebe, Bože moj, da bi nešto označile.

L'ANNE DE SAINT-ESPRIT

Résumé

Proclamant l'an 1998 "L'année de Saint-Esprit", notre St. Père Jean Paul II nous invite de prier et de méditer Troisième Personne de La Sainte Trinité comme la préparation pour l'année jubilaire 2000.

En renouvelant notre "Credo", ici nous présentos le témoignage de la foi d'André Frossard, de l'académie française, avec les pages choisies de son livre "L'art de croire": 1. Je crois en Saint Esprit, 2. Qui est Seigneur et qui donne la vie. 3. Qui procède du Père et du Fils, 4. Avec le Père et le Fils nous l'adorons et le glorifions. 5. Il a parlé par les prophètes.

Cet ouvrage est le testament spirituel de sa conversion à Dieu, et édité, après sa mort (1997) par sa fille Marie-Noël en collaboration avec Yann Le Pichon lié avec l'écrivain d'une amitié à laquelle sa mort n'a pas mis fin.